

3. TUNTEIDEN HERMOSTOLLINEN PERUSTA

TUNTEET KEHOSSA

- Tunteiden keholliset reaktiot liittyvät keskeisesti autonomisen hermoston toimintaan
- **Autonominen hermosto:** säätelee ja ohjaa keskeisiä elintoimintoja, kuten hengitystä, sydämen toimintaa, verenkiertoa ja ruoansulatusta
  - **sympaattinen hermosto:** nostaa elimistön vireystasoa, lisää stressihormonien erittymistä verenkiertoon
  - **parasympaattinen hermosto:** aktiivinen lepotilassa, kun elimistö palautuu rasituksesta ja täydentää energiavarastojaan
- **Taistele tai pakene -reaktio:** sympaattisen hermoston toiminta kiihdyttää elimistön valmiustilaan nopeana reaktiona
- Myös hitaammin syntyvät **tunnekokemukset** käynnistävät sympaattista hermostoa ja pitävät elimistöä aktiivaatitilassa

SYMPAATTINEN HERMOSTO

pupillit laajenevat

hengitys tehostuu

hikoilu lisääntyy

ruoansulatus hidastuu

hormonien erityis lisääntyy

syljeneritys vähenee

sydämensyke nousee,
verenkierto tehostuu

PARASYMPAATTINEN HERMOSTO

pupillit supistuvat

hengitys hidastuu

syljeneritys lisääntyy

sydämensyke laskee

ruoansulatus tehostuu

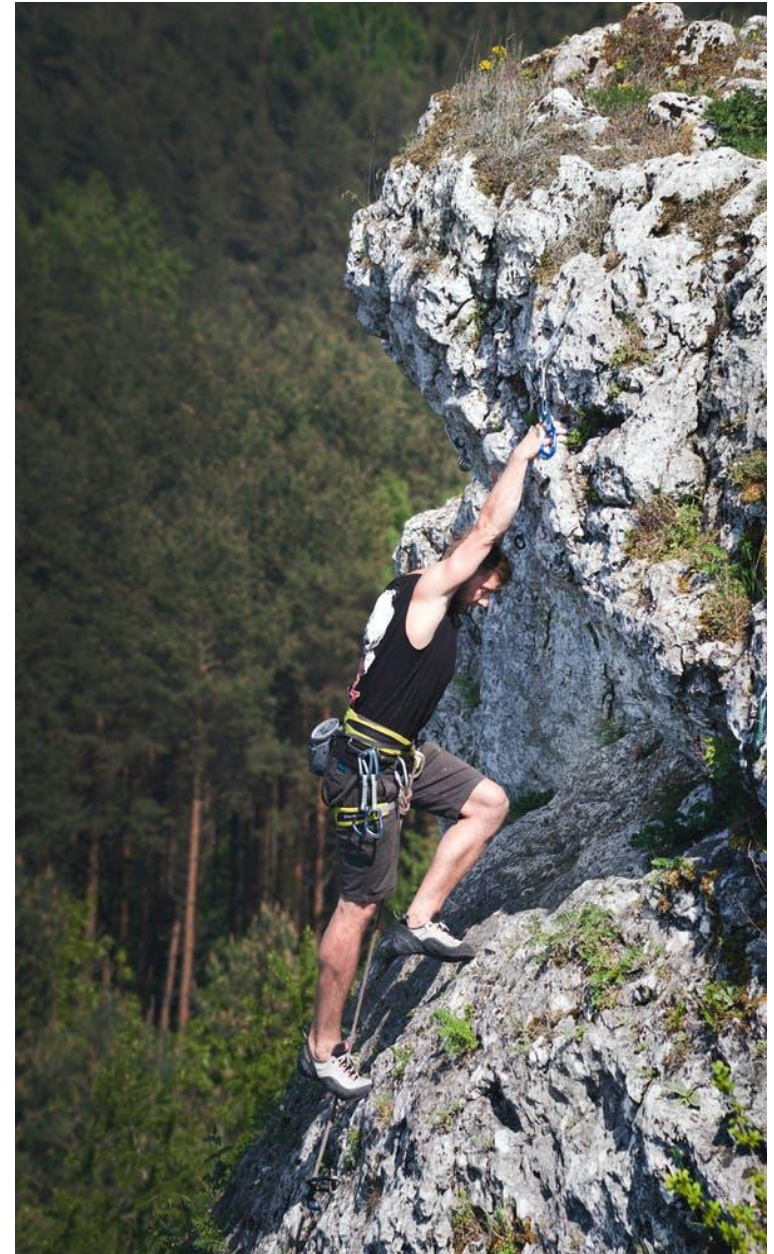
TUNTEET JA VÄLITTÄJÄAINEET

- **Dopamiini:** keskeinen välittäjäaine mielihyvän kokemisessa ja aivojen mielihyväjärjestelmässä
- **Serotoniini:** välittäjäaine, joka vaikuttaa etenkin mielialaan
  - vajaus yhdistetty varsinkin alakuloisuuteen, masennukseen ja krooniseen väsymykseen

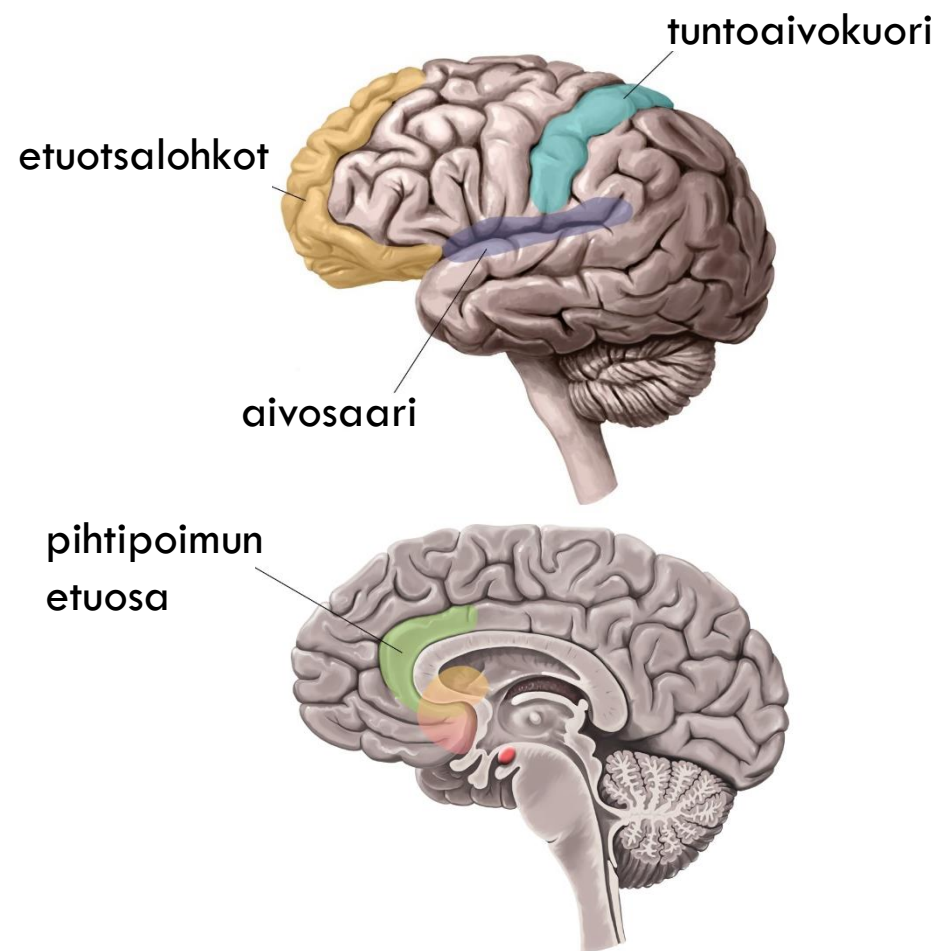

TUNTEET JA HORMONIT

- **Oksitosiini:** vapautuu erityisesti toisen ihmisen läheisyydessä ja fyysisessä kosketuksessa
  - yhteydessä mielihyvän kokemukseen
- **Adrenaliini ja kortisoli** (ns. stressihormonit): saavat elimistön nostamaan vireystasoa
  - kielteiset tunteet sekä mm. jännityksen ja mielihyvän tunteet
- **Endorfiinit:** hormoneja, jotka on yhdistetty esim. seksistä, liikunnasta, musiikista tai hyvästä ruoasta saatavaan hyvänolon tunteeseen

TUNTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET AIVOALUEET JA AIVOJEN OSAT 1/2

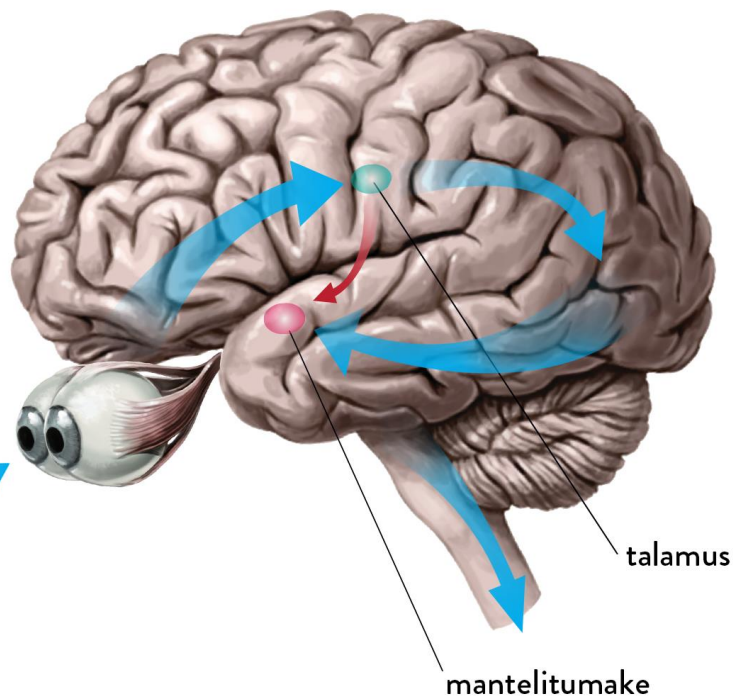

- **Aivokuori:** keskeinen tunnetiedon sisällön ja siihen liittyvän arvioinnin käsittelyssä
- **Otsalohkojen etuosat:** erityisen tärkeitä tunnekokemusten syntymiselle sekä tunteiden tietoiselle käsittelylle ja säätelylle
- **Tuntoaivokuori:** osallistuu kehon tuntemusten käsittelyyn
- **Aivosaaari:** vastaa siitä, että kehosta tulevat signaalit yhdistyvät tietoiseen ajatteluun ja tunteisiin
- **Pihtipoimun etuosa:** säätelee automaattisesti aivojen syvien osien tunnejärjestelmiä

TUNTEISIIN LIITTYVÄT KESKEISET AIVOALUEET JA AIVOJEN OSAT 2/2

- **Limbinen järjestelmä:** erityisesti nopeiden ja automaattisten tunnereaktioiden syntyminen
  - **manteliumake:** keskeisessä roolissa tunteiden syntymisessä ja niiden käsittelyssä
  - **talamus:** tärkeä aivoille saapuvan aistitiedon välittämisessä muille aivoalueille jatkokäsittelyyn
  - **hypotalamus:** erityisen tärkeä elimistön sisäisen tasapainon (homeostaasin) säätelyssä
  - **hippokampus:** muistijälkien taltiointi ja palauttaminen
- **Tyvitumakkeet** ja niistä erityisesti **nucleus accumbens-tumake** yhteydessä dopamiinin tuottamiseen

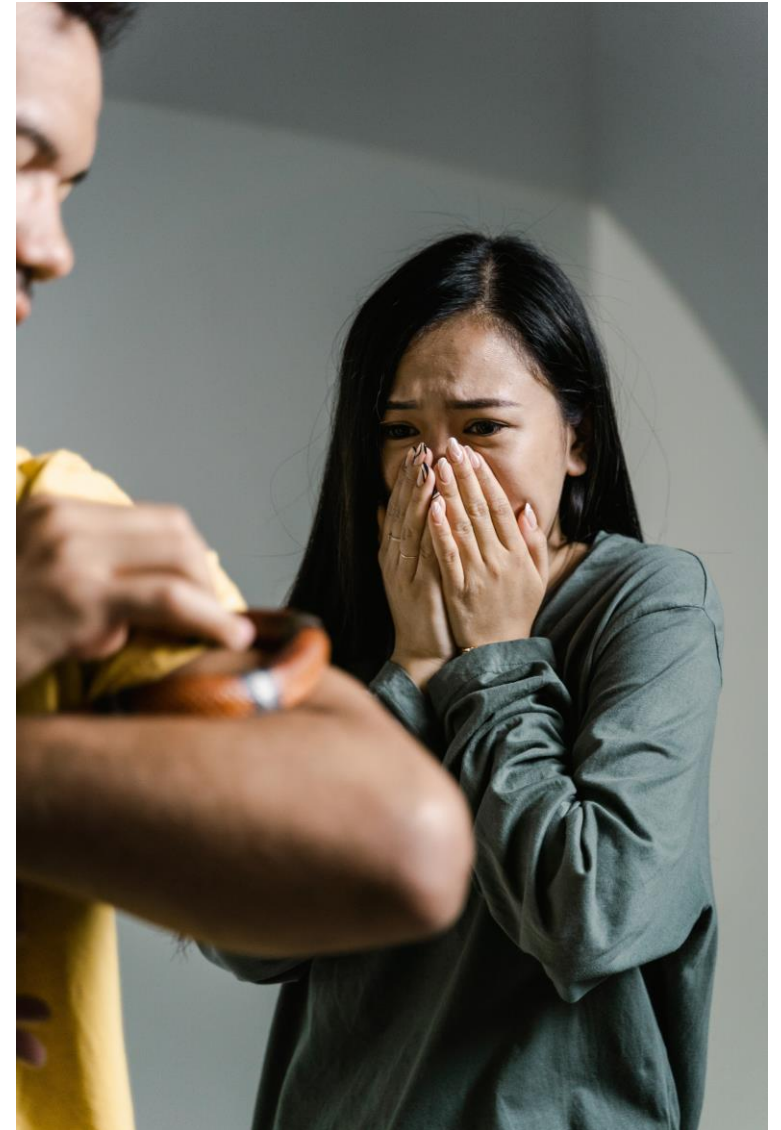
TUNTEIDEN NOPEAMPI JA HITAAMPI REITTI AIVOISSA

- **Nopeampi reitti:** välittää aistitiedon nopeasti manteliumakkeeseen ja käynnistää autonomisen hermoston
  - reaktio voi olla niin nopea, että tietoinen tunteen käsittely ei ole vielä tapahtunut
- **Hitaampi reitti:** välittää aistitietoa aivokuorelle, liittyy aistitiedon tarkempaan käsittelyyn
  - tarkempi aistitiedon käsittely mahdollistaa arvioinnin siitä, onko syytä esim. pelätä

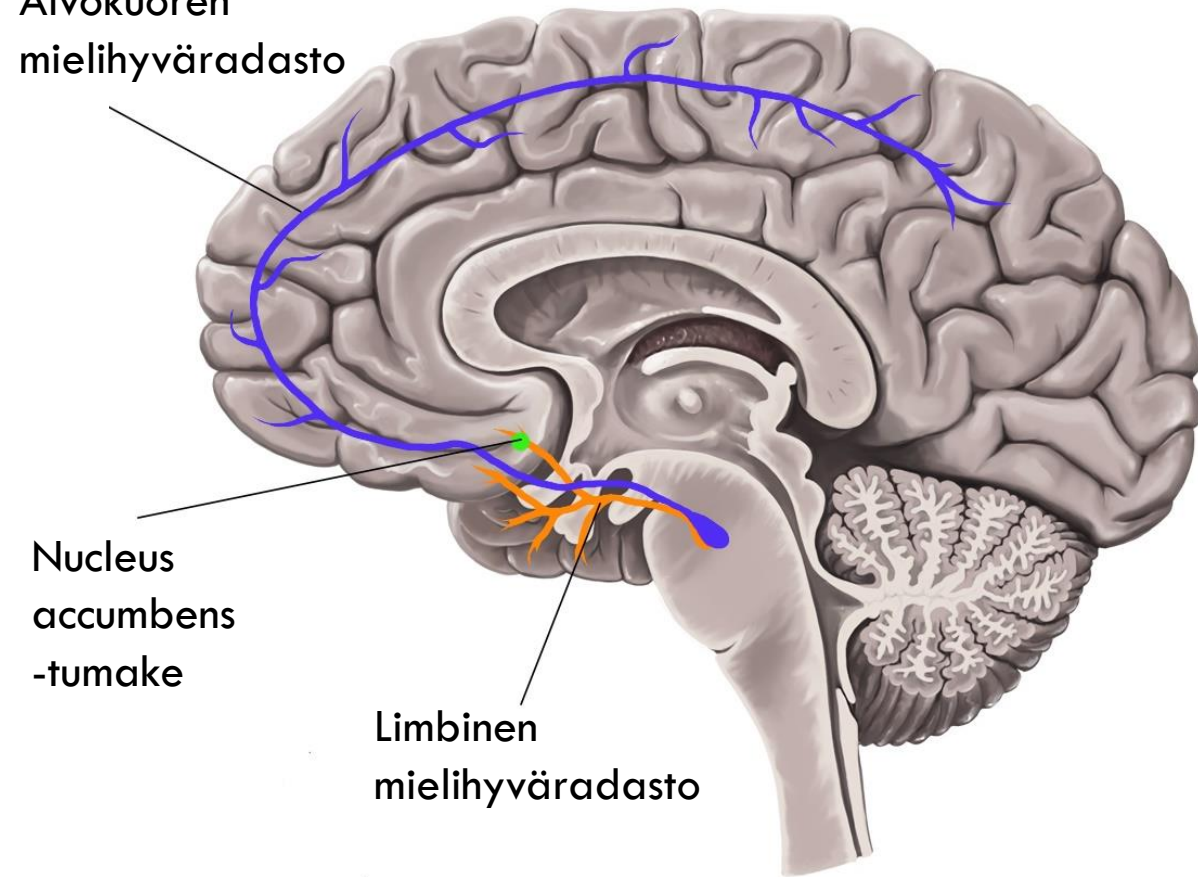
PELKOJÄRJESTELMÄ

- **Pelkojärjestelmä:** tehostaa mahdollisten vaarojen havaitsemista ympäristössä ja käynnistää tarvittaessa automaattisia pako- ja puolustautumisreaktioita
- Ärsyke voi aiheuttaa pelkoreaktion niin automaattisesti ja nopeasti, että tietoinen tunteen käsittely ole vielä tapahtunut
  - taistele tai pakene -reaktio
- Pelkojärjestelmän yliherkkyys voi olla haitallista
  - esim. pelkojen voimistuminen voi aiheuttaa ylikorostunutta turvattomuuden tunnetta ja ahdistusta

MIELIHYVÄJÄRJESTELMÄ

Aivokuoren
mielihyväradasto

Nucleus
accumbens-
tumake

Limbinen
mielihyväradasto

Mielihyväjärjestelmä: osallistuu mielihyvän ja motivaation säätelyyn

Mielihyvä toimii tärkeänä oppimisen vahvistajana ja liittyy keskeisesti motivaatioon

- ihmisillä ja eläimillä taipumus toistaa sellaista käyttäytymistä, josta seuraa myönteisiä tunteita ja mielihyvää

Mielihyväjärjestelmän yliaktiivisuus voi olla haitallista

- voi esiintyä erityisesti nuoruudessa
  - koukuttuminen herkemmin esim. peleihin tai sosiaaliseen mediaan, kun mielihyvän tunteen aiheuttavaa toimintaa on vaikea säädellä